

En Eksekutionsforretning 1678.

Ved C. Klitgaard.

Vistnok i Aaret 1661 kom Mikkel Madsen Vendelbo til Hjørring, hvor han blev Tolder og Raadmand og 1665 Byfoged. Sidstnævnte Stilling kvitterede han 1666, men 1668 blev han udnævnt til Borgmester og blev samme Aar Kirkeværge. Paa hin Tid var Hjørring i rivende Tilbagegang, og Mikkel Vendelbo kom i økonomiske Vanskeligheder, der vistnok 1679 paa Grund af Forbrug af offentlige Midler medførte hans Afgang fra Embedet, og da han 5. Januar 1683 døde, var hans Bo ganske insolvent. 1678 blev der gjort Arrest i hans Bo af det Offentlige, og det sædvanlige Tvangsmiddel: Militær Eksekution blev anvendt overfor ham og, som det synes at fremgaa af nedenstaaende, paa særlig haardhændet Maade.¹⁾

Om Mikkel Vendelboes personlige Forhold henvises iøvrigt til C. Klitgaard: Hjørring Bys Historie S. 252, »Personalh. Tidsskr.« 6. IV. 179 og »Jydske Saml. 4. I. 504. Her skal kun tilføjes, at hans 2. Hustru, Anne Pedersdatter Galskyt, ved hvem han blev Fader til den nulevende Familie Galskyt Stamfader, Thomas Mikkelsen Galskyt, Byskriver i Holbæk (begr. 3. Juli 1725), havde været gift 1. Gang med »fornemme Mand« Jens Lauritsen, Forpagter 1666

¹⁾ Jerslev H. Tgb. 11. Juli 1678. At Tingsvidnerne toges ved Jerslev Herreds Ting og ikke ved Hjørring Byting, laa formentlig i Borgmesterens spændte Forhold til Byfogeden.

paa Lundegaard i Fjends Herred¹⁾, som døde ved denne Tid.

Om hendes Søster Geske Pedersdatter Galskyt, der ogsaa forekommer i nedennævnte Sag, kan oplyses, at hendes Mand Søren Willumsen en Tid boede i V. Brønderslev, hvor han var Prokurator, men 1669 boede han i Saksager i Vrejlev Sogn, og her boede han endnu 1674, da Hustruen flyttede fra ham, delvis paa Grund af hans Forhold til en anden Kvinde.

12. Juni 1678 lod Borgmesteren indstævne Fændrik ved Hals Skanse Herman Thormand med 4 medhavende Soldater samt en Kvindeperson, navnlig Birgitte Sørensdatter, som tjente Borgmesteren og havde givet sig til bemeldte Fændrik, for haardelig Last og Klage og alle Lovmaal paa bemeldte Fændrik for den store tutalliter Ruin og Spulering, hans Hus vederfaret var« d. 11. Juni. Ligeledes indstævnedes som Vidner Peder Jensen Skriver i Mosbjerg, som sad fangen i Borgmesterens Hus, og Peder Madsen i Hjørring for deres Sandhed at vidne, om de ikke saa, at Borgmesterens Bo blev spoleret og han med Hustru og Børn udjaget af Huset, og Borgmesterens Hustru nogle Gange af Fændrikken blev skældt for Hore. Peder Madsen vidnede 11. Juli, at anden Dagen efter, at Borgmesteren og hans Hustru var udjaget af Huset med deres umyndige Børn, kom Borgmesterens Hustru igen med 4 udnævnte Borgere af Byen og vilde lade bese deres Bo, men da blev de samtlige af Huset udvist, og Fændrikken udskældte nogle Gange Borgmesterens Hustru for en Hore. Erik Madsen, Borger af Hjørring, som var en af de 4 Mænd, vidnede ligeledes, og begge vidnede, at hun ikke i nogen

¹⁾ Jerslev H. Tgb. 2. Aug. 1666.

Maade gav Anledning til en saadan Adfærd. Poul Pedersen ved Asdal Skov mødte paa Peder Jensen Skrivers Vegne, som af Fændrikken var fangen i Borgmesters Hus i 8 Dage, og meddelte, at Peder Skriver var syg, men naar han blev tilpas igen, skulde han nok aflægge Vidne enten skriftligt eller mundtligt. 2 Mænd fra Brønderslev vidnede, at de den 27. Juni havde været ved Borgmesters Hus for at stævne Fændrikken, Kvinden og Soldaterne, og de havde talt med en af Soldaterne uden for Borgmesters Dør, men de turde ikke gaa ind i Huset af Frygt for Hug, og de havde saa forkyndt Stævningen for Soldaten. Klage-maalet gjaldt dels Ødelæggelse og Bortrøvelse af Borgmesterens Bohave og dels Overlast mod Byens og Kirkens Arkivalier.

Peder Jensen af V. Brønderslev vidnede, at han kørte for Geske Galskyt¹⁾ fra Kornumgaard til Hjørring omtrent for 4 Uger siden; da kom han med hende i Borgmesterens Hus, hvor hun vilde besøge sin Søster Anne Galskyt, og da saa det meget ynkeligt ud i Huset, eftersom Gulvet var overstrøet med Breve, Flæsk, Kød, Brød og adskillige Slags Madvarer, som af Soldaterne snart blev traadt under Fødder; Skabe og Skrin var tildels sønderslagne, og Vinduerne sønderslagne, og da hørte han, at Geske Galskyt sagde til Fændrikken, at de maatte skamme sig for Gud og Mennesker saadan at handle med Guds Gaver og ellers udi nogen ærlig Mands Hus. Geske Galskyt af Kornumgaard vidnede, at hun 12. Juni kom til Hjørring for at besøge sin Søster Anne, da saa hun Huset at være ilde medhandlet, som Peder Jensen havde forklaret, og endda værre, end han havde udsagt, thi

¹⁾ Borgmesterens Hustrus Søster.

deres Sengeklæder var taget af Sengene og laa slængt paa Gulvet og var nedtraadt med Fødder ligesom det andet. Da hun sagde til Soldaterne, at de maatte skamme sig, svarede Fændrikken, at den Hore, Borgmesterens Hustru, skulde have blevet i Huset, hvortil hun sagde, at ingen ærlig Karl skulde skælde hendes Søster for Hore, og saa gik hun ud, og Fændrikken og Soldaterne fulgte efter hende til Algaden med Skælden og Smælden. 4 Mand, der var indstævnet som Vidner, udtalte, at de 27. Juni var i Borgmesterens Hus, og derude var en Fændrik med sine 6 Karle. Byfogeden Jers Nielsen kom der ind, og der var ogsaa en Del Borgere derinde. Da hørte de, at Borgmesteren forlangte Genpart af den Forretning, der var foretaget i hans Hus 12. Juni, men det nægtede baade Byfogeden og Fændrikken at give, og heller ikke kunde han faa sine Breve og andre Dokumenter; men siden kastede Fændrikken en Del løse Breve paa Bordet.

Borgmesterens Hustru spurgte, hvor det udgravede Skrin var, som Breve og Dokumenter samt hendes Sølvringe og andre Mobilier havde været i, og hertil svarede Fændrikken, at »han vidste Djævelen deraf«, og han kom saa med et lille sønderslaaet Skrin og noget Tøj, som han sagde havde været i Skrinene. Videre vidste Vidnerne ikke at sige, thi de blev jaget ud og Døren tilkroget, men noget efter kom Borgmesteren ud tillige med sin Hustru og hendes Søster Else Galskyt¹⁾, og Fændrikken fulgte bag efter skældende og smældende, og saa tog Borgmesteren en Memorial frem og oplæste den for Byfogeden og Fændrikken paa Algaden, eftersom han ikke kunde faa

¹⁾ Gift med Bertel Hansen i Vange i Torslev S.

Ro til det i Huset. Borgmesteren angav, at da hans Hus blev spoleret 11. Juni, var der af hans Hustrus Ringe og Mobilier for 113 Rdl. 5 Mk., som nu var borte, men Byfogeden sagde, at der kun var sket Skade for 36 Rdl., men vilde dog ikke fremlægge Beviser herfor. Da Vidnerne først kom ind i Stuen, saa de et stort Skænkeskiveskab med 5 Døre, paa hvilket Dørene var sønderslaaet og alting i Huset ilde tillavet. Byfoged Jens Nielsen sendte 2 Mænd ind til Mads Brovstes¹⁾, hvor Borgmesteren og Vidnerne opholdt sig, og lod Borgmesteren forespørge, om han vilde løse det vurderede Gods, der stod i hans Hus, hvortil han svarede, at naar hans Bo blev ligesaa godt, som det var, da han med Hustru og Børn blev udjaget deraf, vilde han se at betale med rede Penge og efter Kommissionens Ordre lade Godset blive i Huset til Sagens Slutning.

Endelig fremlagde Borgmesteren til Tinglæsning en Specifikation paa det Løsøre, der var forkommet fra hans Bo i bemeldte »Spoleringstid«: Alle hans Kvittancebreve, Byens og Kirkens Regnskaber og Dokumenter, 1 Guld-Armbaand til 40 Rdl., 6 Guldringe i en lille trind Æske, den ene med 5 Diamanter udi, de tvende hver med 1 Diamant i og de 3 slette (∩: glatte) — 30 Rdl.; 1 forgyldt Sølvskaal 4 Rdl., 1 Par »amelerede Guldtepinger« paa et slynget Baand af Sølv og sort Silke, hvoraf Baandet alene findes, Te-pingerne afskaarne — 4 Rdl.; 1 liden forgyldt Kæde af Sølv 3¹/₂ Rdl.; 10 Sølvskeer, hvoraf daglig spistes med de 3; de 7 var i det sønderhuggede Skænkeskiveskab med mere — 20 Rdl.; 1 liden Sølvske mit Barn tilhørende — 1 Rdl., denne er lagt tilbage igen; 1

¹⁾ Da Vicerektor og adjungeret Kapellan.

Sølvbæger — 3 Rdl.; 3 Dusin Sølvknapper udi et udgravet beslagen Skrin, som min Hustrus Ringe og andet udi var — 3 Rdl.; Skrinet findes ganske isønderhugget. 1 Dusin Sølvknapper udi et Par baldyrede Læderærmer, som siden er kastet tilbage igen; $3\frac{1}{2}$ Dusin Sølvknapper i en Læder-Undertrøje — $3\frac{1}{2}$ Rdl.; 1 Par Halværmers-Sølvknapper med A. P. D. paa — 3 Mark. Endvidere savnedes den 1. Juli, da Borgmesteren med Familie atter kom til sin Bopæl, 2 nye Bolsterdyner, 1 Olmerdugs-Overdyne, 2 lange Bolster-Halvdynner, 4 Bolster-Hovedpuder med Hørgarns Vaar, 1 Sengedækken blaat og grønt, 3 Stykker Omhæng af det samme Stof, 1 lang Bolster-Hovedpude, 1 Lædertrøje med $3\frac{1}{2}$ Dusin Sølvknapper udi, 1 Par baldyrede Tøfler, 1 beslagen udhængt Vogn med ny Agestol og behørigt Halvtøj til, 2 Drejels-Duge, 2 Par Hørgarns-Lagner, 2 Par nye Hørgarns-Pudevaar, det ene med Kniplinger for, det andet med bred Hvidsøm, 2 fine Drejels-Haandklæder, 1 groft Drejels-Haandklæde, 1 fin Skjorte af hollandsk Lærred, 1 Hørgarns-Skjorte, 5 fine Halsduge, 2 Par fine Halværmer, 10 Haandduge, 2 store Kammerdugs-Haandduge, 1 Kammerdugs-Nathat med brede Kniplinger paa, 2 lange Lærreds-Halsklude, 5 Alen fin hvid Carton, 1 Par nye Traadstrømper, 1 Par Lærreds-Strømper, 2 Særker, 1 blaat Lærreds-Forklæde, 1 Par hvide uldne Strømper, 1 ny presset Kjole til min Søn, 1 Staalgryde, 1 stort blaat Krus (en Del Porcellæn, Kobbertøj, Messingtøj, Tinfade m. v.), 1 ottekantet Tinflaske med A. P. D. G. (o: Anne Pedersdatter Galskyt) Navn paa, 1 Tin-Urtepotte med Navn paa; 1 Halvkande af Tin, Byens Maal med Vaaben paa; 12 Fløjels-Forklæder, 2 Par strikkede Strømper, 1 Par uldne Strømper, 3 Par Handsker, 1 lille Skrin; Skænkeskiveskabet fuldt af

adskillige Slags Baand; 10 Favne tykt Tov — 10 Rdl.;
1 nyt Flaskefoder med 6 Flasker udi, med meget mere.

Trods sin mislige økonomiske Stilling synes Borgmesteren dog at have haft et standsmæssigt Indbo og Løsøre, og af nogle Retssager vedrørende hans Dødsbo 1683 ses, at der ogsaa var et Klavikordium, som hans Enke uretmæssigt fjernede fra Boet.

Sagen om de eksekverendes Adfærd forekommer ikke senere i Tingbøgerne for Jerslev Herred eller Hjørring By.